

מטעמי תורת זילים

פרשת במדבר – מעלת צניעות האישה

נאמר בתורה 'וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מִצְרָיִם לְאָמֹר' (במדבר א, א). לפני שהוקם המשכן דיבר ה' יתברך עם משה רבינו בסנה, במדיון, בארץ מצרים ובסיני. אך כיון שהוקם המשכן, אמר הקב"ה יפה היא הצניעות שנאמר "וְהֶצַּעַע לָכֶת עִם אֶלְקִידָה" (מיכה ו, ח), והחל לדבר עמו באוהל מועד (מדרש תנחומא פרשת במדבר אות ג) שהוא מקום מחופה ומכוסה ביריעות מכסה על גבי מכסה – על מנת שיהיה הדיבור בצניעות וחשאי מאוד (יערות דבשי לרי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ט' ד"ה וכן הדבר במתן).

ויש להבין, מהי חשיבותה ומעלתה של הנהגת הצניעות אשר בחר בה ה' יתברך, ואשר צריכים לנהוג בה כל איש ואישה מישראל?

על ידי הצניעות יכולה לשרות הברכה והקדושה במעשי האיש והאישה

הסטרא אחרא יכול לקטרג ולהפר מחשבות כאשר יש גילוי ופרסום לדבר (הרמ"ד וואלי משלי טו פסוק כב). אך אם הדבר הוא מכוסה ונסתר (זוהר פרשת בראשית דף סד ע"ב ד"ה ובגין) אין לסטרא אחרא (הרמ"ד וואלי משלי טו פסוק כב) ולכוחות 'החיצונים' (ישם משמואל פרשת תולדות שנת תרעט ד"ה וי"ל עוד בלשון אחר) אחיזה בו כלל ועיקר. כי אין להם אחיזה במקום מוצנע ובדרך צנעה (הרמ"ד וואלי משלי טו פסוק כב, עפ"י יערות דבשי חלק א דרוש ט ד"ה והענין כל זמן) ובכל דבר סתר (ישם משמואל פרשת תולדות שנת תרעט ד"ה וי"ל עוד בלשון אחר). וזה הכלל שאין דבר המבטל את ענין 'הקליפות' אלא צניעות והצנע לכת (יערות דבשי חלק א דרוש ט ד"ה ולכך במדבר), ויש בהם גם סגולה להציל את האדם מן המזיקין (גבול בנימין לרי בנימין הכהן דרוש לו פרשת פנחס דף עא ע"ב טור ב ד"ה ומן הביאיים). לכן כאשר צייתה התורה למנות את ישראל היא אמרה לעשות זאת על ידי שקלים שנאמר "כי תשא את ראש בני ישראל לפניך לפרקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם: זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש" (שמות ל, יב – יג) ונעשה כן כדי שלא יתפרסם מניינם, כי כל ענייני ישראל צריכים להיות בהסתר שלא לתת מקום לסטרא אחרא החיצוני לקטרג ולהתקנא בהם (יכתם פי' פרשת מקץ דף רב ע"א ד"ה ותבין גם כן).

וכשאינ אחיזה של הסטרא אחרא, יכולה לשרות הברכה באותו מקום הנסתר (זוהר פרשת בראשית דף רב ע"א ד"ה תא חזי, זוהר פרשת בראשית סד ע"ב ד"ה ומשום) כפי שנרמז בפסוק "יצו ה' אתך את הברכה באסמך" (דברים כח, ח) (ורקנאטי פרשת שמיני על הפסוק 'ומפתח אוהל מועד לא תצאו'). לכן כאשר היה נכנס כהן גדול ביום הכיפורים אל ההיכל היה אסור לאף אדם להיכנס שם שנאמר "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ" (ויקרא טו, יז) לפי שאין הברכה מצויה אלא בדבר הצנוע (ורקנאטי פרשת אחרי מות ד"ה וטעם וכל אם לא יהיה). ומטעם זה גם הצטוו ישראל לאכול את קרבן הפסח דווקא בבית אחד שנאמר "בבית אחד יאכל" (שמות יב, מו) (ורקנאטי פרשת בא על הפסוק 'בבית אחד יאכל'). וכן זו גם הסיבה שאחרי מותם של נדב ואביהוא ציוה משה רבינו את אהרן ואת שני בניו הנוותרים אלעזר ואיתמר לא לצאת מאוהל מועד שנאמר "וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ מִן תַּמָּתוֹ" (ויקרא י, ז) היות שהברכה והחסד חלים רק בצנעה (ורקנאטי פרשת שמיני על הפסוק 'ומפתח אוהל מועד לא תצאו מן תמותו').

גם הקדושה נמצאת רק במקום של צניעות, כפי ששרתה רוח הקדושה בתוך המשכן. לכן אסרו חכמים להתפלל בבקעה (ראה גמי ברכות דף לד ע"ב ובמפרשים שם) שכיון שהוא מקום גלוי לכל הרי שאין שם קדושה. ומטעם זה היו מפרישים כהן גדול שבעה ימים לפני יום הכיפורים ללשכת פלהדרין (ראה משנה יומא א, א) על מנת שיחול עליו 'רוח הקדוש' – כי אין אחיזה לצד הטומאה במקום מוצנע, מה שאין כן במקום הפקר ובפרהסיא. וזו הסיבה שצוה אהרן ובניו לא לצאת מפתח אוהל מועד במשך שבעת ימי המילואים שנאמר "וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מִלְאֵת יְמֵי מִלְאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדְכֶם: כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: וּפִתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁמְרְתֶם אֶת מִשְׁמֶרְתְּכֶם ה' וְלֹא תָמוּתוּ כִּי כֵן צִוִּיתִי" (ויקרא ח, לג – לה). וכן הוא אצל האבל המתאבל על קרובו, היות שמידת הדין מתוחה על האבל לכן הוא לא יוצא כל שבעת ימים מפתח ביתו לבל יחול עליו צד הטומאה (יערות דבשי חלק א' דרוש יב ד"ה ואתן בנות ישראל ודיה ולכך כהן גדול).

וכך צריך כל אדם לעשות את מעשיו בהצנע לכת (זכר דוד לרי דוד זכות ממדינת בלוח טעויות וחשמות יב יב חלק תקונים והשמטות ד"ה והפילוסוף האלקס), ואפילו בתורה ובקיום המצוות להיות צנוע ככל האפשר (יכר לאדון להחיד"א על מסכת דרך ארץ וטא פרק ה' חלק פירוש ד"ה הדר מצוה צניעות), כפי שנאמר "בְּנִי שְׁמֹר אֶמְרֵי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אֶתְךָ" (משלי ז, א) "שְׁמֹר אֶמְרֵי" – שיהיה עסק התורה בצנעה כל מה שיכול, "וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן" – שישתדל להסתיר גם את מעשה המצוות (חומת אנך להחיד"א על משלי פרק ז ד"ה שמור אמר). וכשהולך לבית המדרש ולדבר מצוה לא יאמר בפירוש שהוא הולך ללמוד או לקיים מצוה כי היצר הרע יקטרג, אלא יקיים מה שנאמר "וְהֶצַּעַע לָכֶת עִם אֶלְקִידָה" (מיכה ו, ח), כלומר יעלים את ההליכה שתהיה בצניעות גדולה (צוארי שלל להחיד"א הפטרת בלק אות ד) ובהיחבא, כך שלא תיוודע (יספר החיים לאחיו של המהר"ל מפראג פרק שישי ד"ה האדם יראה לעשות). ועל ידי שישתיר האדם את מעשה עבודתו ולא יגלהו לבני האדם, לא ישלטו בו 'החיצונים' ולא יהיה להם שום ניקה ממנו וממצותיו (ידבר בעתו לרי ששון מרדכי יום שבת קודש ד"ה אין מקדשין על יין). שהמסתיר מעשיו מבני אדם, סגולתו להיות נסתר מ'בעלי הדין' כפי שנאמר "לְגִבֹר אֲשֶׁר דָּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וְיִסְדָּר אֲלוֹהֵי בְּעָדוֹ" (איוב ג, כג) (מזמור לסאפי לרי ששון מרדכי דיני התעוררות הלילה ד"ה יגה שוית ה' לגדי).

האיש והאישה צריכים להיות צנועים בלבושם בתוך ביתם ומחוץ לביתם

צריך האדם להיות צנוע בלבושו מחוץ לביתו וגם בתוך ביתו (עפ"י 'שליה הקדושה' שער האותיות אות צ ד"ה וכן האריכו בצניעות). ונלמד הדבר מהדגים שהם כשרים רק כאשר יש להם קשקשים, היות שהקשקשים שלהם הם מעין מלבוש לגופם השומר על בשרם וכעין 'חומה' סביב הרומת

לצניעות (מצודת דוד; להרדב"ז; מצוה קפה ד"ה עוד שם דע). ואף על פי שהמים כבר ממילא מכסים את כל הדגים ומצניעים אותם, עם זאת רק אלו המכוסים גם בקשקשת על בשרם הם הטהורים וזולתם טמאים, **ללמד שעל האדם להתנהג בצניעות גדולה לא רק בהיותו בחוץ אלא אף ביושבו בבית אפל ונסתר בחזרי חדרים**. ודומה דבר זה להלכות בית הכסא, שאף כי האדם נמצא במקום סגור הרי שאסור לו לגלות את גופו יותר מהשיעור שקבעו חכמים (מגלה צפונות; חלק ב' למחבר 'שבט מוסר' ד"ה אמר המחבר אליהו הכהן). וכך היה עם שאול המלך בצניעותו הרבה, שבשעה שרדף אחרי דוד ורצה לעשות צרכיו, הוא נכנס למערה שבתוך מערה שנאמר "וְשָׁם מְעָרָה וַיְבֹא שְׂאוּל לְהִסֵּךְ אֶת רַגְלָיו" (שמואל א' כד, ד). **וגם שם שכבר היה במקום נסתר, הוא שִׁלְטָל בגדיו למטה על רגליו שלא יראה פירוועו אף שמן הדין מותר לגלות טפח מאחוריו** (גבול בנימין; לרי בנימין הכהן פרשת פנחס דף ע"ב דרוש לו ד"ה יתהדר הצניעות; ועיי"ש איך למד שהיה מערה מתוך מערה).

כל ענייני הצניעות נצרכים ומכוונים אל האישה אף יותר מן האיש (טור פטדה; לרי חיים הכהן תלמיד מהרח"ו הלכות שבת סימן שג אות יג – יז). **ובשל כך אמרו רבותינו כי הקב"ה ברא את האישה דווקא מן הצלע שהוא מקום צנוע, כפי שנאמר "וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה" (בראשית ב, כב) וזה על מנת שתהיה צנועה** (מדרש תנחומא; פרשת וישב אות ו, עפ"י; טור פטדה; הלכות שבת סימן שג אות ז). **ועל כל אבר ואבר שברא בה אמר לה "תהא אשה צנועה אשה צנועה" (בראשית רבה; יח, ב). וכאשר הוא הביא אותה אל האדם הראשון, הביאה כאשר היא קלועה בצנועה ובהסתר ומכוסה בלבושי אור ויקר** (ראה גמי ברכות דף ס"א ע"א) (יערות דבשי; לרי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ט ד"ה וענין כל זמן). ולבד מהלבוש על האישה להיות צנועה גם בהליכותיה, כפי שהיתה רות המואביה עד שבועה היה מתפלא עליה "וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְנַעֲרוֹ הִנָּצַב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הִנָּעֲרָה הַזֹּאת" (רות ב, ה) (גבול בנימין; לרי בנימין הכהן פרשת פנחס דף ע"ב טור ב דרוש לו ד"ה ומן הנביאים), לפי שרות לא היתה מתכופפת קדימה ככל הנשים שעל ידי כך רגליהן נראות אלא היתה יושבת ומלקטת, וגם לא היתה מרימה בגדיה כדי שיהיה לה קל ללכת אלא אדרבא משלשלת אותן כלפי מטה, ועוד שלא היתה משחקת עם הקוצרים אלא מצנעת עצמה (רות רבה; ד, ח עם ביאור 'מתנות כהונה' שם).

וראו לאישה להיות יושבת בתוך ביתה ולא לצאת לרחוב (עפ"י; מדרש תנחומא; פרשת וישלח, ה) **אלא לצורך גדול** (ראשית חכמה; פרק דרך ארץ ד"ה דרך ארץ האשה בכל עניינה). **שכך היה דרכן של הנשים הצנועות להיות יושבות תמיד בביתן** (פירוש 'מקדם לעין' על 'מדבר קדמות' להחיד"א מערכת י אות נב) **ואינו יוצאות מפתח ביתן** (וזהו פרשת תרומה דף קע"א ע"א ד"ה ואי תימא). **כך נהגה שרה אמנו להיות בתוך האהל** (יעף הדעת טובי; למהרח"ו פרשת וירא ד"ה עוד טעם אחר כי אין הבן הזה) **גם כשבאו לה אורחים, לא זהה משם** (גבול בנימין; לרי בנימין הכהן פרשת פנחס דף ע"ב דרוש לו ד"ה יתהדר הצניעות) **לפי שהיתה צנועה ביותר** (דברי שלמה; לרי שלמה שלם פרשת בראשית דף יב ע"ב ד"ה וממעלת שרה אמנו). **וכיון ששרה לא באה לפני המלאכים אז הם שאלו את אברהם אבינו עליה** (גבול בנימין; לרי בנימין הכהן פרשת פנחס דף ע"ב ע"ב דרוש לו ד"ה יתהדר הצניעות) **"אֵיךְ שָׁרָה אֲשֶׁתְּךָ"** (בראשית יח, ט) **ואז ענה להם אברהם אבינו שבגלל צניעותה "הֲיִנָּה בְּאֵהָל" (בראשית יח, ט). וזהו גם מה שנאמר על צניעותה של יעל אשת חבר הקיני בשירת דבורה "תִּבְרַךְ מְנַשִּׁים יַעֲלֵ אֶשֶׁת חֵבֶר הַקִּינִי מְנַשִּׁים בְּאֵהָל תִּבְרַךְ"** (שופטים ה, כד) (פירוש 'מקדם לעין' על 'מדבר קדמות' להחיד"א מערכת י אות נב).

וכן היה עם רבקה בת בתואל שהיתה יפת תואר ויפת מראה והצניעה את עצמה בבית אביה משום "כֹּל כְּבוֹדָהּ בַּת מְלֹךְ פְּנִימָה" (תהלים מה, יז), ואיש לא ראה אותה. **לכן העולם לא ידע שיש לבתואל בת וממילא גם לא תבעו לקחתה לאישה**. וזהו כוונת הפסוק "וַהֲנִיֵּץ טִבַּת מְרִאָה מְאֹד בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדָעָהּ" (בראשית כד, טז) (מגלה צפונות; חלק א' למחבר 'שבט מוסר' פרשת וירא ד"ה במדרש בתולה ואיש). **וכאשר רבקה פגשה את אליעזר היתה זו הפעם הראשונה שהיא יצאה מדלת ביתה, ועל זה הדגישה התורה ואמרה "וַהֲנַחַת רִבְקָה לִיצְאָהּ אֲשֶׁר יִלְדָה לְבְתוּאֵל בֶּן מְלָכָה אֲשֶׁת נַחוּר אֶחָי אֲבִרְהָם וְכַדָּה עַל שְׁכֶמָה"** (בראשית כד, טז) (חוט של חסד; למחבר 'שבט מוסר' פרשת חיי שרה ד"ה 'בתולה אשרי' עפ"י חז"ל). **וגם אז לרוב צניעותה של רבקה, היא שמה את "כַּדָּה עַל שְׁכֶמָה" על מנת שהוא יהיה מסך מבדיל שלא יסתכלו בני האדם ביופי פניה, ויחמדו את יופיה בליבם ויבואו לחטוא**. לכן מיד אחר כך נאמר "וַהֲנִיֵּץ טִבַּת מְרִאָה מְאֹד" (בראשית כד, טז) בכדי ללמד שזהו טעם הנחת כדה על שְׁכֶמָה (עניני העדה; לרי אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' פרשת חיי שרה ד"ה אמנם יובן בדרי"ל).

וכן כאשר קרב אליעזר אל רבקה וביקש ממנה מים, היא הבינה שהוא עושה כן על מנת להכירה ולראות פניה, **לכן מיד היא לקחה את כדה והניחה אותו על ידה כדי שהוא יהיה מבדיל בינה לבין אליעזר כך שלא יוכל לראותה**. ובסיבה זו הניחה את הכד בידה ולא על הקרקע, כפי שנאמר "וַתִּמְהַר וַתִּרְדַּף פְּדָה עַל יָדָהּ" (בראשית כד, יח) (עניני העדה; למחבר 'שבט מוסר' פרשת חיי שרה ד"ה אמנם יובן בדרי"ל). **וגם כאשר ראתה רבקה את יצחק היא מיד התכסתה בצעיף מפני צניעותה שנאמר "וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתִּרְאֵהוּ אֶת יִצְחָק וַתִּפְלַמַּע מֵעַל הַגְּמָל: וַתֹּאמֶר אֵל הַעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַזֶּה הַלְזָה הַלְזָה בְּשִׂדָּה לְקַרְאֵתִנוּ וַיֹּאמֶר הַעֶבֶד הוּא אֲדֹנָי וַתִּקַּח הַצְעִיף וַתַּתְּפֶסֶף"** (בראשית כד, טז – טז) (הרמ"ד וואלי תלמיד חבר להרמח"ל בראשית כד על הפסוק 'ותקח הצעיף'). מטעם זה יצחק לא רצה לקחת אישה אחרת על רבקה אף שבתחילה לא היה לו ממנה ילדים, וזה מחמת שראה שהיא צנועה וכשרה כמו שרה אמו, אלא רק היה מתפלל עליה שנאמר "וַיִּעְתָּר יִצְחָק לְה' לִנְכַח אֲשֶׁתוֹ כִּי עֲקָרָה הָיְתָה" (בראשית כה, כא) (דברי שלמה; לרי שלמה שלם פרשת בראשית דף יז ע"א ד"ה אמנם ני"ל).

כך היה גם עם נשות ישראל בדור המדבר שהיו צנועות ביותר והיו יושבות באהלים. ולא היו יוצאות הנשים מפתח האהל אלא האנשים, ורמז לדבר בפסוק "אִישׁ לִפְתַּח אֶהְלוֹ" (במדבר י"ז) כלומר "אִישׁ" ולא 'אישה' (דברי שלמה; פרשת בראשית דף יג ע"א ד"ה וממעלת שרה אמנו). **על דבר זה גם נאמר "מה טובו אהליך יעקב משפנותיך ישראל"** (במדבר כד, ה). **"מה טובו אהליך יעקב" – אלו הנשים שהן תמיד באהל** (פירוש 'מקדם לעין' על 'מדבר קדמות' להחיד"א מערכת י אות נב). **וכן נאמר "כֹּל כְּבוֹדָהּ בַּת מְלֹךְ פְּנִימָה מִמְשֻׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה"** (תהלים מה, יז) **ופירושו, שאף שיש לאישה לבוש מכובד ויקר ובו 'מְשֻׁבָּצוֹת זָהָב' עם זאת אינה יוצאת מדלת ביתה החוצה בלבוש זה**. ועל כך האישה הזאת נקראת בשם 'צנועה' (מגלה צפונות; למחבר 'שבט מוסר' חלק ג' פרשת זאת הברכה ד"ה עוד נ"ר על דרך הפשט). **וכן הוא לתכשיטיה, שלא צריכה האישה להיראות עם תכשיטיה אלא כאשר היא עם בעלה** (זוהר חדשי; שיר השירים דף פ"ב ע"ב ד"ה מכאן דלא) **לפי שלא ניתנו תכשיטים לאישה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה**. ואם תצא בהן לרשות הרבים העם יסתכל בה, וזה פגם עבירה (מדרש תנחומא; פרשת וישלח אות ה).

בתחילה היה דרכן של בנות ישראל הכשרות שלא נראה בשר גופן בהיותן מחוץ לבית (יערות דבשי; דרושים לרי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש יב ד"ה הנני מתרה), אך בתוך ביתן היו הולכות קצת בגילוי בשר ולא היו צנועות בלבושן, והיה זה מכשול לקרוביה של האישה הנמצאים בביתה. **על שבא עזרא הסופר שהיה ראש לכנסת הגדולה ותיקן שהאישה תכסה את גילוי בשרה גם בביתה בסינו ובשאר בגדים, וכך תהיה מכוסה ונעלמת מעין רואה גם בביתה מפני הצניעות** (יערות דבשי; חלק ב' דרוש ט ד"ה ולהבין מה ענין 'וד"ה אמנם אמרו' על הגמי' בבבא קמא דף פ"ב ע"א, 'יערות דבשי' חלק א' דרוש ו ד"ה והנה

בטל יצרא). לכן כל אישה צריכה להיזהר להיות צנועה ביותר שיהיה כל כבודה פנימה ותסתיר עצמה מכל אדם במה שאפשר, ולא יראה ולא ימצא ולא יהיה מגולה מכל גופה אפילו במשהו שלא תכשיל שום אדם במראית עין (ושלייה הקדושי שער האותיות אות צ ד"ה ומכ"ש האשה). ומדרכי הצניעות הוא שהאישה הנשואה תכסה גם את שערות ראשה בביתה (וזהר פרשת נשא דף קכה ע"ב ד"ה אמר רבי חזקיה) ואפילו היא בחדרי חדרים (ושלייה הקדושי שער האותיות אות צ ד"ה ומכ"ש האשה), וכל שכן בהיותה ברחוב (וזהר פרשת נשא דף קכה ע"ב ד"ה אמר רבי חזקיה) שאז וודאי צריכה לכסות את ראשה ושערותיה (וזהר פרשת בהעלותך דף קנא ע"ב ד"ה וכל מאן).

אישה צנועה זוכה שכל בניה יוצאים כשרים והגונים ומאריכים ימים

בְּשֵׁרוֹן הַזֶּרַע שֶׁל הָאָדָם תִּלְוִי בְּצִנְיָעוֹתַי שֶׁל הָאִשָּׁה וְטַהַרְתְּ רַעֲיוֹנָהּ, וְדַבֵּר זֶה הוּא כֻּלּוֹ וְעֵינֶיךָ גָּדוֹל. וּמִי שֶׁחָסַל עַל זֶרְעוֹ יִבִּין זֹאת (ענין מקלטי פרשת וישלח בחלק מוסרי השלייה ד"ה יותצא דינה בהגהה). לכן ימכור האדם כל מה שיש לו על מנת שיישא אישה הגונה וממשפחה כשרה (מעבר יבקי' שפתי צדק פרק טו ד"ה וטבע האשה), וישתדל שתהיה אישה צנועה כפי מה שאפשר להשיג, כדי שיהיו לו בנים כשרים והגונים (יבעלי ברית אברם' לר' אברהם אזולאי זקנו של החדי"א על התהלים מזמור קכח ד"ה שיר המעלות אשרי) שהרי 'כל טוב אדוניה נמצא בידה'. והיות שעיקר הצניעות תלוי באישה, לכן אם היא צנועה גם הבנים שלה יוצאים צנועים (מעבר יבקי' שפתי צדק פרק טו ד"ה וטבע האשה) וקיימים לעולם. והטעם בזה, לפי שבעוון האב או האם חלילה בנים עלולים למות כשהם קטנים, אך כאשר האם היא צדיקה וצנועה כגפן פוריה ומוצנעת כך שכל כבודה בת מלך פנימה – הרי שלא יומתו הבנים בעוונה (ימדרש האייתמרי' למחבר 'שבת מוסר' דרוש ב' קול כלה ד"ה אשתך כגפן פוריה).

וזהו מה שנאמר "אֲשֶׁתְּךָ כְּגִפְנֵי פְרִיָה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתְךָ בְּנֵיךָ כְּשֶׁתְּלִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ" (תהלים קכח, א), "אֲשֶׁתְּךָ כְּגִפְנֵי פְרִיָה" – נמשלה לגפן כי אין עוד עץ הגדל בתוך הבית כמו הגפן, ללמד שהאישה צריכה להיות צנועה ולא לצאת החוצה (אברהם אנוכי' לר' אברהם פאלאגיי על תהלים קכח ד"ה המעתיק אברהם' בהערה) אלא להיות "בְּיַרְכְּתֵי בֵיתְךָ" (וזהר פרשת וירא דף קטו ע"ב - קטו ע"א ד"ה פתח רבי יוסי) וגם שתתכסה כשהיא בזוויות הבית (וזהר פרשת נשא דף קכו ע"א ד"ה ועל דא) אז אישה זו נקראת בשם 'צנועה', והיא ראויה להוליד בנים כשרים שהם יהיו "כְּשֶׁתְּלִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ" – כלומר כמו שהזיתים לחים תמיד כבוטרי, והעלים שלהם אינם נופלים מהם כל השנה (וזהר פרשת וירא דף קטו ע"ב - קטו ע"א ד"ה פתח רבי יוסי) בין בקיץ ובין בחורף (מאה שערים' המיוחס לרקנאטי על טעמי המצוות שער חמשה ושישי ד"ה ועל דרך האמת) שתמיד הם ירוקים (פירוש דרך אמת' על זוהר פרשת נשא דף קטו ע"א אות א) ועל כן יש בעץ הזית חשיבות יותר משאר האילנות (מאה שערים' על טעמי המצוות שער חמשה ושישי ד"ה ועל דרך האמת), כך גם הבנים יהיו סביב שולחן אביהם כאשר הם דשנים ורעננים (וזהר פרשת וירא דף קטו ע"ב - קטו ע"א ד"ה פתח רבי יוסי. ראה זוהר לך לך דף פד ע"ב ד"ה בסתר המדרגה) ולא ימותו, אלא יהיו קיימים לעולם (ימדרש האייתמרי' דרוש ב' קול כלה ד"ה אשתך כגפן פוריה) ויתעלו להיות חשובים יותר משאר בני העולם (וזהר פרשת נשא דף קכו ע"א ד"ה ועל דא).

על האישה הצנועה אמר שלמה המלך "צוּפִיָה הִלִּיכוֹת בֵּיתָהּ וְלָחֶם עֲצָלוֹת לֹא תֵאָכֵל: קָמוּ בְּנֵיהָ וַיֵּאָשְׁרוּהָ בַּעֲלָהּ וַיְהִי־לָהּ: רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חָיִל וְאֵת עֲלִית עַל פְּלָנָהּ" (משלי לא, כז - כט), כלומר כיון שאותה האישה "צוּפִיָה הִלִּיכוֹת בֵּיתָהּ" – הולכת בביתה בצניעות גדולה, לכן "קָמוּ בְּנֵיהָ וַיֵּאָשְׁרוּהָ" כי בזכותה הם יצאו כשרים והגונים ומאריכים ימים, על כן הם בעצמם משבחים אותה (יעץ הדעת טובי' למהרח"ו מאמרם משלי לא ד"ה צופיה הליכות ביתה). וראויה אישה זו להעמיד מזרעה גם כהן גדול המשמש במקום צנוע שבמקדש, ובלבד שכוונת צניעותה לשם שמים ולא על מנת להרוויח דבר יקר זה (יבן יהוידעי' למחבר הבן איש חי מסכת יומא דף מו ע"א ד"ה הרבה נשים). ושכר זה נרמז בפסוק "בַּד בָּבַד הֲיֵהָ" (שמות ל, לד) שאם האישה יושבת לבדה בצניעות אזי זוכה לבנים המתלבשים בבגד "בַּד" להיותם כהנים גדולים (מגלה עמוקות' פרשת אחרי מות ד"ה בפרקא דיומא) (ראה ימדרש נחומא' במדבר א). והוא מדה כנגד מדה, שכמו שהיא היתה צנועה ולא יצאה מפתח ביתה החוצה, כך תזכה לבן כהן גדול שעליו נאמר "וּבֶן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא" (ויקרא כא, יב) (דברי שלמה' לר' שלמה שלם פרשת בראשית דף יב ע"ב ד"ה וממעלת שרה אמנו).

בכוח הצניעות יכולה האישה לזכות לבנים תלמידי חכמים וראשי ישיבות

רבקה זכתה ללדת תאומים כפי שנאמר "וַיִּמְלְאוּ יְמִיהָ לְלֶדֶת וְהָיָה תוֹמִם בְּבִטְנָהּ" (בראשית כח, כד) והיה זה בזכות צניעותה שנאמר "וַתֵּשֶׂא רַבֶּקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרָא אֶת יֶצְחָק וַתִּפְלַמַּעַל הַגָּמֶל: וַתֹּאמֶר אֵל הַעֲבָד מִי הָאִישׁ הַלֵּזֶה הַחֵלֶץ בְּשַׂדָּה לְקַרְאֲתָנוּ וַיֹּאמֶר הַעֲבָד הוּא אֲדֹנָי וַתִּחַם הַצֶּעִיר וַתִּתְכַּס" (בראשית כד, טז - טח). וכן תמר ילדה תאומים שנאמר "וַיְהִי בַעֲת לְדָתָהּ וְהָיָה תֹאמִים בְּבִטְנָהּ" (בראשית לח, כז) והיה גם זה בזכות צניעותה שנאמר "וַיִּגְדַּל לְתַמָּר לְאִמֹר הִנֵּה חֲמִידָה עֲלָהּ תִמְנַתָּה לָּא זֹאנֵנוּ: וַתִּסָּר בְּגָדֶיהָ אֶלְמָנוּתָהּ מֵעֲלֶיהָ וַתִּכְסַּב בְּצַעֲרֶיהָ וַתִּתְעַלְּף" (בראשית רבה' ח, טו). ומה שכתוב אצל רבקה "וַתִּתְכַּס" ולא נאמר בלשון קצרה 'ותכסי' הוא כדי להורות שהיא כיסתה את עצמה מפני יצחק יותר מהרגיל. וכן אצל תמר שהתכסתה מפני חמיה יהודה לא נאמר בה רק "וַתִּתְכַּסַּב בְּצַעֲרֶיהָ" אלא הוסיף הכתוב "וַתִּתְעַלְּף" לפי שלא די שכיסתה בצעיף אלא גם הוסיפה כיסוי על כיסוי. ועל מה שרבקה ותמר התכסו מחמת צניעותן יותר משאר הנשים, על כן דווקא הן זכו ללדת תאומים (יגבול בנימין' לר' בנימין הכהן פרשת פנחס חלק ג תחילת דרוש לו ד"ה יתהדר הצניעות ויתעלה הדרו).

דור המדבר היה דור דעה שלא היה ולא יהיה כמותו עד שיבוא משיח. וכל כך היו צדיקים עד שזכו לקבל את התורה, מה שלא זכה אף דור אחר. וכל מעלתם באותו הדור היה מחמת הנשים שהיו צנועות ביותר והיו יושבות באהלים ולא יוצאות מפתחן. וכיון שאשה צנועה זוכה לבנים כהנים גדולים לכן הקב"ה קרא לעם ישראל שבאותו הדור "מִמְלַכְתְּ פְּהִינִים" שנאמר "וַיִּתְּנָם תְּהִיָּו לִי מִמְלַכְתְּ פְּהִינִים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֲלֶה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות יט, ו). ודבר זה היה כעניין מעשיה של קמחית שבשביל צניעות שהיתה באה (דברי שלמה' לר' שלמה שלם פרשת בראשית דף יג ע"א ד"ה ולפי דרכנו) שְׂמִימִיָּהּ לֹא רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתָהּ אֶת קַלְעֵי שַׁעֲרוֹת רֵאשָׁה (גמי יומא דף מו ע"א), היא זכתה שבעת בניה שימשו בכהונה גדולה (ראה גמי יומא דף יג ע"א ד"ה ולפי דרכנו). ומעין זה היה גם בנשותיהם של דור המדבר, שמחמת צניעותן זכו ללדת בנים צדיקים שקיבלו את התורה. ונמצא שנשים אלו היו הסיבה לקיום העולם (דברי שלמה' פרשת וירא דף יג ע"א ד"ה יולפי דרכינו יענייש עוד בדבריו).

אישה שהיא צנועה זוכה להעמיד בניה ומלכים (גמי מגילה דף יע"ב) או תלמידי חכמים שיהיו ראשי ישיבות שגם הם נקראים בשם 'מלכים' (יבן יהוידעי' מגילה דף יע"ב ד"ה וזכה ויוצאין) (ראה במדבר רבה' ח, ט וכן יתג דבי אליהו רבא' פרק יח אות יט ד"ה אשתך כגפן). וכן היה עם תמר שהיתה צנועה מאוד, כפי שנרמז

בשמה 'תמר' שעם הכולל היא גמטריא התיבות 'צנועה היתה' (רבינו אפרים על התורה פרשת וישב בראשית לח, ו). והיא היתה כל כך צנועה עד שאפילו חמיה יהודה לא ידע איך היא נראית אף שהיתה נמצאת בביתו והיתה נשואה לשני בניו (עפ"י גמי מגילה דף י ע"ב). וגם בעת שישבה "בפתח יעניים" (בראשית לח, ד) וחיכתה ליהודה, לא שינתה תמר ממנהגה וכיסתה עצמה בצעיף שנאמר "ויתסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח יענים אֶשֶׁר על דָּרְךָ תִּמְנְנָהּ" (בראשית לח, יד) (מדרש תלפיות: ענף יהודה ד"ה יא"ה לדעתי לעולם כסוי עיניים). ועל כן זכתה תמר כי יצא ממנה כל זרע מלכות בית דוד (יערות דבשי לר' יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש יב ד"ה הנני מתרה בכס).

שרה אמנו זכתה להעמיד בן צדיק בזכות צניעותה. לכן על אף שהמלאכים ידעו היכן היא שרה הם שאלו את אברהם אבינו "אִיָּה שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ" (בראשית טו, ט) בכדי ללמדו שהיא תלד בן בעבור צניעותה. ומשום כך מיד אמר לו המלאך "וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֶלְיֶךָ כִּפְעַת חַיָּה וְהָנַה בֶּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ" (בראשית יח, י) (וגבול בנימין לר' בנימין הכהן פרשת פנחס דף ע"ב דרוש לו ד"ה יתחד הצניעות). ואישה שהיא צנועה זוכה גם שיעמדו ממנה נביאים (גמי מגילה דף י ע"ב), וכפי שאמר ישעיה הנביא על עצמו כי הסיבה שזכה להתנבאות היה מכוח צניעותה של אמו שנאמר "שָׁמְעוּ אֵינִים אֶלִי וְהִקְשִׁיבוּ לְאָמִים מֵרְחוֹק ה' מִבֶּטֶן קְרָאֲנִי מִמְעֵי אֲמִי הַזְכִּיר שְׁמִי" (ישעיה מט, א), "מֵרְחוֹק ה' מִבֶּטֶן קְרָאֲנִי" – שמסבת ה'בֶּטֶן" שאמי היתה צנועה קראני ה' לנבואה, והראיה לזה כי כבר "מִמְעֵי אֲמִי" ה' "הַזְכִּיר שְׁמִי" כלומר את שמי ישעיה. והרי שמו ישעיה מורכב מתיבות ישע-יה' כי מורה על כך שעתידי הוא להתנבאות חמש עשרה פעמים על התשועה של ישראל. ומכאן שהוא נקרא לנבואה בכח צניעותה של אמו (בעלי ברית אברם לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א ספר ישעיה פרק מט ד"ה שמעו איים).

אישה שהיא פרוצה בצניעותה גורמת שבניה יהיו רשעים ומקולקלים

תחילת קלקול הבנים חס וחלילה צומח מהפקר האישה, שיש בידי הלילי אשת הס"מ להלביש את כוחותיה הטמאים באישה שפרוצה בעת הזיווג (מעבר יבק' שפתי צדק פרק טו ד"ה וטבע האשה היא). לכן הפרוצות שחושבות כי אינן עוברות עבירה בפועל חס ושלום רק פריצות בעלמא, עתידות להוליד בנים זרים. משום כך נאמר על בן כסיל "וּבֶן כָּסִיל תּוֹגֵת אִמּוֹ" (משלי י, א) כי הדבר תלוי באמו. ומטעם זה כאשר התכעס שאול על בנו יהונתן כי מעדיף הוא את דוד בן ישי, אמר לו "בֶּן נַעֲוֹת הַמִּרְדּוֹת הָלוֹא יַדְעֵתִי כִּי בַחַר אֶתָּה לְבֶן יִשִׁי לְבִשְׂתְּךָ וּלְבִשְׂתֵי עֲרֹת אִמְךָ: כִּי כָל הַיָּמִים אֶשֶׁר בֶּן יִשִׁי חַי עַל הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמִלְכוּתְךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֶלַי כִּי בֶן מְוֹת הוּא" (שמואל א' כ, ל – לא). שאול אמר "וּלְבִשְׂתֵי עֲרֹת אִמְךָ" – כי כוונתו להוכיחו שיאמרו הבריות שאין הוא כדאי למלכות אף שהוא בן מלך, משום שאמו היתה פרוצה (יערות דבשי חלק א' דרוש יב ד"ה הנני מתרה). ומחמת כן שאול בעצמו קרא לו בדבריו "בֶּן נַעֲוֹת הַמִּרְדּוֹת" להודיע שקלקולו הוא מאמו (עפ"י בעלי ברית אברם אמור ד"ה והכוונה בזה).

אישה שמהלכת בשוק ומרבה ללכת ברחובות ומדברת עם כל אדם ונותנת עיניה בכל אדם, גורמת רעה לעצמה ושהיו בניה רעים ובעלי מומים (יתנא דבי אליהו רבא' פרק יח אות כ ד"ה שניה לה אשה שמהלכת) גופניים, או מומים נפשיים של תכונות רעות (מאורי האש' על תנא דבי אליהו רבא פרק יח ד"ה בניה' אות ג) ועתידה היא להתחייב על קלקול עצמה וקלקול בניה (יתנא דבי אליהו רבא' פרק יח אות כ ד"ה שניה לה אשה שמהלכת). כך מצינו במקלל שיצא בן מקולקל מחמת אמו שהיתה פטפטנית ולא היתה צנועה כשאר בנות ישראל. לכן הזכירה התורה במקלל את התיבה "אִשָּׁה" בפסוקים "וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה וְשָׂרָאֲלִית" (ויקרא כד, ז) וכן בפסוק "וַיִּקָּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית" (ויקרא כד, יא) על אף שהיה יכול הכתוב לקצר ולומר רק "בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית", כי רצה הכתוב ללמד שהקלקול בא לו מצד האישה, כדרך שאר הבנים שמתקלקלים כיון שאמם מקולקלת (בעלי ברית אברם' פרשת אמור ד"ה והכוונה בזה הוא). לכן אם יצא בן לתרבות רעה, דרך הבריות לקלל את הַשָּׂדִים שממנו הוא ינק (יקב הישר' פרק פא ד"ה איתא במדרש רבה).

וכל בית שאין בו צניעות, שם הלילי עלולה להיות מצויה ולהזיק לקטנים חס וחלילה (עפ"י יקב הישר' פרק נח ד"ה והנה ישכיל הנבון, יספר זכירה' דף יז ע"א ד"ה ובבית זה שאין) ואם האישה מוציאה ומגלה בביתה את שערות ראשה כדי להתקשט בהן כדרך הנשים היצאניות (מקדש מלך' על זוהר פרשת נשא דף קכה ע"ב) גורמת שבניה יהיו עניים, בזויים ונבזים בן הבריות (יקב הישר' פרק נח ד"ה והנה ישכיל הנבון) ובעלי מומים (מאיר בת עין' לר' מאיר ביקיאל דף עה ע"א על מסכת יומא פרק ה ד"ה ואפשר) ושרוה אחרת של טומאה תשרה בביתה (זוהר פרשת נשא דף קכו ע"א ד"ה אמר רבי יהודה) למעט בשעה שסורקת את ראשה וקולעת את שיערה (אור החמה' על זוהר פרשת נשא דף קכה ע"ב ד"ה ילא תקטא ביה' מהרמב"ם). וכל שכן שלא יראה שיערה מחוץ לביתה (זוהר פרשת נשא דף קכו ע"א ד"ה אמר רבי יהודה). והוא הדין גם לשאר סוגי הפריצות האחרים שצריכה האישה להיזהר מאוד בביתה (עפ"י מעבר יבק' שפתי צדק פרק טו ד"ה ודברים אלו טוב).

כל איש תבונה יעשה דבריו בהצנע לכת (הרמ"ד וואלי על ספר משלי טו פסוק כב). ויהיה צנוע בכל דרכיו במאכל במשתה בדיבור ואפילו בחדר משכבו. וקל וחומר שיזהיר את בני ביתו ואשתו שיהיו צנועים (ימלט נפשו לר' אברהם חמוי סימן כח אות ז) ובכלל זה את בנותיו וכלותיו – על מנת שיהיה זרעו זרע אנשים ברוכי ה'. כי שכרה של האישה הצנועה (אורות אליים' למחבר יפלא יועץ' מסכת יומא דף מג) אלו הם הבנים התלויים בה. שאף אם יש אדם רשע אך יש לו אישה צנועה – הרי שבניו יהיו טובים צדיקים וישרים. ואם יש אדם צדיק אך יש לו אישה רעה – הרי שגם בניו יהיו רשעים (יקב הישר' פרק פא ד"ה על כן מן המעשה). וכל אישה כשרה בישראל, בין נשואה ובן פנויה, תקפיד בעצמה מאוד מאוד להיות צנועה "כָּל כְּבוֹדָהּ בַּת מִלֶּךָ פִּנְיָמָה" (תהלים מד, י) (ש"ל"ה הקדוש' תורה שבכתב פרשת וישלח ד"ה ותצא דינה) ולראות שהילוכה יהיה רק בצניעות (יקב הישר' פרק פב ד"ה שלישית המה גורמים) ושכרה רב מאת ה', אמן.

<p>ברכת העללה ומול טוב עם הקמת ביתם החדש של ידידי העלון: שמואל וגנייה אסתר אידלמן הי"ד ויהי רצון שתמיד תשרה השכינה בטעונם ויהיה בניהם בניין עדי עד בשמחה ורוחה, ויראו זרע בך ה' שסיקים בתורה ובמצוות, אמן.</p>	<p>העלון גם לרפואת יעקב בן רחל היי"ד שה' יקטנו סמיטת חילוני ויהיה בריא (וחוס כלל אביו!)</p>	<p>העלון גם לרפואת חליליות סליה אסתר בת אלינור הי"ד שירה בת אילנה הי"ד זכות הלימוד "עמנו לוק' לרפואה</p>	<p>העלון גם לרפואת שירה בת מרים היי"ד רביקה הי"ד</p>	<p>העלון גם לרפואת רפאל משה בן רבקה הי"ד בכל פרמיא אבריו וסמיטת דודיו, וזכות לכרואת איתנה סאודר טסום!</p>	<p>העלון גם לרפואת מרים בת רבקה היי"ד</p>	<p>העלון גם לרפואת לונה שרה בת מנחם צבי היי"ד</p>	<p>העלון גם לרפואת לילה מרים בת נחמיה היי"ד</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת: אליהו בן גיטל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון ושרה אסתר דוד דוד בן ישי... הערל פסורים ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת הרבנות הנודקת אשת חבר: עליזה יפה ת.נ.צ.ב.ה.</p>
--	--	--	---	--	--	--	--	---